

รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

The Promotion Pattern Of Behavior To Avoid The Consumption Of
Alcohol Of The University Students' Rajabhatrattanakosin Group.

นางสาวภาณุภา ศิริบำรุงวงศ์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ 2) เพื่อสร้างรูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ 3) เพื่อทดลองใช้และประเมินรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรเชิงสาเหตุส่งผลโดยตรงต่อตัวแปรพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการและการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ประกอบ 7 กิจกรรมด้วยกัน และผลการทดลองรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: พฤติกรรมการหลีกเลี่ยง; การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์; ราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

* สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the causal variables and factors that affect the promotion pattern of behavior to avoid the consumption of alcohol of the university students' Rajabhat Rattanakosin Group, 2) create the model to support the appropriate of following under the promotion pattern of behavior to avoid the consumption of alcohol of the university students' Rajabhat Rattanakosin Group and 3) implement and evaluate this model in Rajabhat Rattanakosin Group. The sampling group of university students Rajabhat Rattanakosin Results of the research were as follows: It was found that the model was in congruence with the empirical evidence because the causal variables showed that influence student behavior, prevent the consumption of alcohol among students, university period. According to the export and the workshop, the model for enforcing the measures of compliance with the behavior to avoid the consumption of alcohol of the university students' Rajabhat Rattanakosin Group Consisted of 7 activities. And After the implementation of the model, the result indicated that more students followed the measures of compliance than more before the implementation at statistical significant on 0.05 level by the Multivariate Test and Univariate Test.

Keywords : behavior to avoid; the consumption of alcohol; Rajabhat Rattanakosin Group

1. บทนำ

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีหลักฐานการดื่มมาช้านานเคียงคู่กับประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จัดเป็นสิ่งเสพติดชนิดหนึ่งที่กฎหมายละสังคมให้การยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถเข้าถึงกลุ่มคนทุกกลุ่มและทุกสังคม เนื่องจากเป็นสิ่งที่สามารถเสพและครอบครองได้โดยไม่ผิดกฎหมายและหาซื้อได้ง่าย การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทยโดยทั่วไปอาจถือว่าเป็นเรื่องปกติ เพราะมีการดื่มกันอย่างแพร่หลาย ศูนย์วิจัยปัญหาสุราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยพบว่าปัจจุบันคนไทยดื่มแอลกอฮอล์มากเป็นอันดับ 1 ในภาคพื้นเอเชีย และมากเป็นอันดับ 5 ของโลก รองจาก สก๊อตแลนด์ อังกฤษ เยอรมัน และรัสเซีย ตามลำดับ จากข้อมูลการสำรวจการดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนคนไทย ในช่วงปี 2544-2554 พบว่าการดื่มของเยาวชนอายุ 15-24 ปีมีการดื่มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 21.6 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 23.7 ในปี 2554 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.5 ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น

มีจำนวนการดื่มเพิ่มมากขึ้นถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ในสังคมไทยและจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น เพราะมีโอกาสเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยสะดวก ถึงแม้ว่าจะมีมาตรการทางกฎหมายกำหนดไว้ก็ตาม(สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2557: 12)

ในสถานการณ์ที่เกิดที่ก่อกวนผลกระทบทางด้านจิตใจ ทางด้านร่างกาย ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจทางสภาพอนามัยโลกได้ลงมติรับรองแผนยุทธศาสตร์โลกเพื่อลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ “ปัญหาสุราในโลกเสรี” (Alcohol Problems in the Globalized World) นานาประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของสภาพปัญหาความรุนแรงของปัญหาได้ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อการพัฒนาประเทศ(บัณฑิต ศรีไพศาล และคนอื่นๆ. 2553: 86-89) ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญและเร่งด่วนของประเทศ (Hot issue) ที่จะต้องดำเนินการวิจัยในทุกรูปแบบและครบวงจร ซึ่งนักศึกษาเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของประเทศชาติ ความเจริญและความมั่นคงของชาติในอนาคตก็ขึ้นอยู่กับตัวเด็กนักศึกษาที่มีคุณภาพที่ดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ มีทั้งหมด 5 แห่ง โดยตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครแต่ละแห่งเป็นชุมชนเมือง และมีประวัติความเป็นมา มีเอกลักษณ์และความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน เมื่อมีการปรับเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัย ทุกแห่งจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่เหมาะสมสอดคล้องกับธรรมชาติขององค์กรนั้น โดยพิจารณาจากศักยภาพ จุดแข็ง ทิศทางที่ต้องการขององค์กรและรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่เกิดขึ้น ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมีคุณภาพ ตอบสนองความต้องการของชุมชน สังคม และดำเนินการเป็นไปตามยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ที่มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งกำหนดไว้ ในยุครัฐบาล คสช. นี้ได้ขอความร่วมมือกับทุกภาคส่วนงานต่างๆ รวมทั้งมหาวิทยาลัยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อย่างเคร่งครัด และรณรงค์ให้ประชาชนทั่วประเทศ ลด ละ เลิกอบายมุขอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษา เรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์” หากรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถช่วยให้นักศึกษาหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากกว่าเดิม ก็จะเป็นรูปแบบที่พื้นที่อื่นๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อที่จะลดปัญหาและผลกระทบที่มาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นต้นเหตุ อันจะช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษากลุ่มดังกล่าวให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

2.2 เพื่อสร้างรูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

2.3 เพื่อทดลองใช้และประเมินรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

3. ขอบเขตการวิจัย

รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อหารูปแบบในการที่จะแก้ไขปัญหาและผลกระทบการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีขอบเขตการศึกษาวิจัย ดังนี้

3.1) พื้นที่เป้าหมาย คือการศึกษาวิจัยนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 5 แห่ง

3.2) ระยะเวลาวิจัย การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาหาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่เหมาะสม ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ และตัวแทนกลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 3 การทดลองและการประเมินผลของรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม และวิเคราะห์ผลการทดลองเพื่อยืนยันประสิทธิผลรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ทั้ง 5 แห่งที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2557 ชั้นปี 1 - 4 ที่มีชื่อและรหัสนักศึกษาจากสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน จำนวน 95,465 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง 5 แห่งที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2557 ชั้นปี 1 - 4 ที่มีชื่อและรหัสนักศึกษาจากสำนักส่งเสริม

วิชาการและงานทะเบียนจากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร่ ยามาเน่ ดังกล่าวได้หน่วยตัวอย่างเท่ากับ 398 ตัวอย่าง

การวิจัยระยะที่ 2 กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัยระยะที่ 2 ประกอบด้วย นายแพทย์จากกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้แทน ตัวแทนนักวิชาการจากโรงพยาบาลธัญญารักษ์ ตัวแทนจากกรมสรรพสามิต ตัวแทนจากสถานีตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร ตัวแทนผู้ปกครองนักศึกษา อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์หรือผู้แทนและตัวแทนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 30 คน

การวิจัยระยะที่ 3 กลุ่มทดลองที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 40 คน

ตัวแปรที่ใช้ศึกษาในการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรม การหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ คือ ครอบครัว, สังคมและสิ่งแวดล้อม, การรับรู้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

2) ตัวแปรคั่นกลาง ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงเหตุและผล คือ ความเชื่อด้านสุขภาพ, ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ซึ่งเป็นปัจจัยผลลัพธ์ คือ พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

การวิจัยระยะที่ 3

ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์และปัจจัยหรือตัวแปรอิสระจากการวิจัยในระยะที่ 1 ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดแบบสอบถามให้สอดคล้องกับตัวแปรแต่ละตัวในกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล คำถามเกี่ยวกับครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ความเชื่อด้านสุขภาพ ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การรับรู้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และ พฤติกรรมหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีผู้เชี่ยวชาญนักวิชาการพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้วิพากษ์รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรม การหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

การวิจัยระยะที่ 3 เป็นการใช้แบบทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เป็นการดำเนินการประเมินรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรม การหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในขั้นตอนนี้ใช้การวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) โดยมีแบบแผนการวิจัยแบบ One – Group Pretest – Posttest Design ซึ่งมีแบบแผนการวิจัยดังนี้

O1----- X ----- O2

เมื่อ O1 แทนการทดสอบก่อนการทดลอง

X แทนการทำการทดลอง

O2 แทนการทดสอบหลังการทดลอง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม- กุมภาพันธ์ 2559 โดยผู้วิจัยลงพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ เพื่อเก็บข้อมูลตามแบบสอบถามที่ได้กำหนดไว้

๒. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้จากการถอดข้อความในการศึกษาวิจัยในระยะที่ 1 นำมาจัดกลุ่ม (Grouping) สร้างเป็นร่างรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรม การหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ใช้เป็นร่างในการพิจารณา

๓. จัดการประชุมปฏิบัติการ (Workshop) โดยการนำรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรม การหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยมีการนำเสนอข้อวิพากษ์และข้อเสนอแนะในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) ของตัวเอง มาสรุปและอภิปรายผลทั้งหมดในที่ประชุมใหญ่ร่วมกันพิจารณา (Brain Storming) และนำผลการเสนอแนะมาปรับปรุงเป็นรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรม การหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ให้สมบูรณ์ขึ้น

๔. เลือกกลุ่มทดลองในการดำเนินการทดลองรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรม การหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาการบริหารและการพัฒนาชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๒. สถิติเชิงอนุมาน(Inferential Statistics) สถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model) โดยใช้โปรแกรม LISREL (รังสรรค์ สิงห์เลิศ. 2558: 300)

๓. การวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรตามแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures Multivariate Analysis of Variance : Repeated Measures MANOVA)

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้

๑. ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ พบว่ามีตัวแปร 4 ตัว ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ปัจจัยด้านค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.49 ปัจจัยด้านครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมเท่ากับ -0.08 ปัจจัยด้านการรับรู้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมเท่ากับ -0.07 ปัจจัยด้านความเชื่อด้านสุขภาพ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.03 ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) โดยโปรแกรม LISREL (LISREL for windows) เพื่ออธิบายอิทธิพลเส้นทาง (Path Analysis) หรือปัจจัยเชิงสาเหตุโดยสมการเชิงโครงสร้าง อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ของตัวแปรต้น ตัวแปรต้นกลางที่ส่งผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อตัวแปรตาม โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Level of Significance .05) โดยสามารถอธิบายการผันแปรในตัวแปรผลลัพธ์ ได้ร้อยละ 57.4 ($R^2 = 0.574$)

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลระหว่างตัวแปรสาเหตุและตัวแปรผล

ตัวแปรสาเหตุ	ประเภทของอิทธิพล	ตัวแปรผล		
		AVOID	DRINK	HEALTH
FAMILY	DE	-0.18	0.16	0.33
	IE	0.10		
	TE	-0.08	0.16	0.33
RELATED	DE	-0.14	0.11	0.43
	IE	0.07		
	TE	-0.07	0.11	0.43
DRINK	DE	0.49		
	IE			
	TE	0.49		

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปรสาเหตุ	ประเภทของอิทธิพล	ตัวแปรผล		
		AVOID	DRINK	HEALTH
HEALTH	DE	0.03		
	IE TE	0.03		
R ²		0.574	0.827	10.04

2. รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ที่ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยจากการวิจัยระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบประกอบด้วยกิจกรรมทั้งสิ้น 7 กิจกรรม ได้แก่ 1) รณรงค์ให้ความรู้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 2) รณรงค์ให้ความรู้เรื่องโทษและพิษภัยที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 3) ปรับพฤติกรรมเดิม เพิ่มพฤติกรรมใหม่ สร้างสรรค์สุขภาพที่ดี 4) สานสัมพันธ์ในครอบครัวอบอุ่น 5) “ธรรมสภา สร้างครอบครัวเข้มแข็ง” 6) ปรับเปลี่ยนค่านิยมลด ละ เลิก (Drink No Alcohol) และ 7) การรณรงค์ยับยั้งนักดื่มก่อนวัยอันควร

3. ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ทั้ง 4 ปัจจัย 7 กิจกรรม ที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 2 ไปทดลองกับกลุ่มทดลองคือ นักศึกษาสาขาการบริหารและการพัฒนาชุมชน ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 40 คน พบว่า หลังการทดลองนักศึกษาสาขาการบริหารและการพัฒนาชุมชน ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มีพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในทุกตัวแปรดีขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. อภิปรายผล

การวิจัยระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อปัจจัยเชิงสาเหตุ พบว่าปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านความเชื่อด้านสุขภาพ ปัจจัยด้านค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปัจจัยด้านการรับรู้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Level of Significant .05) ตามการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) โดยโปรแกรม LISREL นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

๑. ปัจจัยด้านครอบครัว เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ สอดคล้องกับผล

การศึกษาของ สกุลรัตน์ อุษณาวรงค์ และคณะ (2540: 32) พบว่า หน้าที่หลักของครอบครัวมี 4 ประการ ประกอบด้วย การสร้างสมาชิกใหม่ให้สังคม การเลี้ยงดูและปกป้องคุ้มครองบุตร ดูแลให้บุตรมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ให้ความรัก ความอบอุ่น กำลังใจ และความมั่นคงทางจิตใจ ธัญญลักษณ์ บุญลือ (2549: 146) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($r = -.136; p < 0.05$) ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านครอบครัวของนักศึกษาที่มีอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ สถาบันครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งที่ถูกเชื่อมโยงเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดกระบวนการดึงคนออกจากครอบครัว แยกพ่อแม่ลูกหลาน ปู่ย่าตายาย ออกจากกันความสัมพันธ์ภายในครอบครัวก็เริ่มเลือนหายไป คนในครอบครัวมีกิจกรรมร่วมกันน้อยลง ดังนั้น ครอบครัวของตัวนักศึกษา จำต้องพัฒนาที่จะต้องหล่อหลอมพฤติกรรมและบุคลิกภาพให้สามารถปรับตัวและออกสู่สังคมภายนอกได้อย่างเป็นสุข

๒. ปัจจัยด้านด้านความเชื่อด้านสุขภาพ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณัฐธิดา นิमितติ (2550: 34) พบว่า มีความเชื่อด้านสุขภาพในการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค และการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับสูง ส่วนการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคและการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรมการเลิกดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมการเลิกดื่มแอลกอฮอล์ในด้านการจัดการกับการกระตุ้นให้ดื่มแอลกอฮอล์ การจัดการกับอารมณ์ที่นำไปสู่การดื่มแอลกอฮอล์และการปฏิเสธการดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ในระดับสูงความเชื่อด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สรุปได้ว่าปัจจัยด้านด้านความเชื่อด้านสุขภาพ มีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการพัฒนาในการส่งเสริมพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในการที่จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อความรุนแรงของโรคภัยต่างๆ การรณรงค์ส่งเสริมให้ปฏิบัติและควบคุมตนเองตามข้อระเบียบ ย่อมเกิดความสุขในชีวิตของตนเองและส่งผลที่ดีต่อสังคมและประเทศชาติ

๓. ปัจจัยด้านค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปรียาพร ศุภษร (2550: 10) พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($p < .01$) ได้แก่ เจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ภาวะเครียด อิทธิพลของสื่อโฆษณาและอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ส่วนปัจจัยทางลบกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีแอลกอฮอล์ ($p < .01$) ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว และอัตมโนทัศน์มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง $-.0445$ ถึง 0.786 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ เจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ อัตมโนทัศน์ อิทธิพลของสื่อโฆษณา จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าค่านิยมในการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์

ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ดังนั้น ค่านิยมในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงจำเป็นต่อการพัฒนาในการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ดังนั้น ผู้ปกครองอาจารย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรป้องกันและส่งเสริมจัดอบรมให้ความรู้เพื่อให้นักศึกษามีเจตคติที่ไม่ดีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และจัดกิจกรรมส่งเสริมอัตมโนทัศน์ทางบวกแก่นักศึกษา

๔. ปัจจัยด้านการรับรู้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พาสินี ยิ้มแย้ม (2551: 10) พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นั้นมีความคิดเห็นในทางลบต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีแนวโน้มที่มีความคิดเห็นที่ดีต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ส่วนความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นั่นคือถึงแม้กลุ่มตัวอย่างจะมีพฤติกรรมการดื่มที่แตกต่างกัน แต่กลับไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นที่มีต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และพบว่าพฤติกรรมการเปิดรับสื่อโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า การรับรู้พระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมเสี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ดังนั้นการรับรู้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 จึงจำเป็นและมีความสำคัญต่อการพัฒนาในการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในการที่จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อการนำไปปฏิบัติให้อยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ และข้อบังคับต่างๆ ดังนั้น การรณรงค์ส่งเสริมให้ปฏิบัติและควบคุมตนเองตามข้อระเบียบย่อมเกิดความสุขในชีวิตของตนเองและส่งผลที่ดีต่อสังคมและประเทศชาติ

7. ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

การส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจัยด้านการรับรู้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และปัจจัยด้านความเชื่อด้านสุขภาพ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาหารูปแบบส่งเสริมที่จะทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะว่า

นักศึกษามหาวิทยาลัยเป็นบุคลากรที่จะเป็นอนาคตของชาติต่อไป การทำให้นักศึกษาในมหาวิทยาลัยมีพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เพราะจะเป็นการช่วยลดการก่อปัญหาต่อสุขภาวะทางกาย จิตใจ สังคมและประเทศได้

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ เป็นการเก็บข้อมูลเฉพาะพื้นที่การวิจัยทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีข้อจำกัดเนื่องจากเป็นข้อมูลเฉพาะกลุ่ม ควรมีการศึกษาในพื้นที่อื่นเพื่อเป็นการเปรียบเทียบได้ว่าผลการวิจัยสอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไร อันจะนำมาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ๆ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

2) การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อหารูปแบบในการที่จะส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ได้มีการปฏิบัติพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา สมควรที่จะมีการศึกษาบุคคลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม บุคคลผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องตามกฎหมายก็มีบทบาทที่สำคัญเช่นกัน ควรที่จะศึกษาเพิ่มเติมว่ารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามกฎระเบียบในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เกิดประสิทธิผลเป็นอย่างไร

3) ธรรมชาติ และบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งแตกต่างกัน ควรมีการศึกษาอย่างเจาะลึกในมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง เพื่อให้ได้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยนั้นๆ

4) ควรมีการศึกษาในรูปแบบส่งเสริมพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับกลุ่มองค์กรอื่นที่อยู่ในชุมชน เช่น กลุ่มผู้นำ กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างถูกต้อง

บรรณานุกรม

- ณัฐธีรังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2558). *ระเบียบวิธีวิจัยและการใช้สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท ทริปปี้ล กรุ๊ป จำกัด.
- ดา นิมิตรดี. (2550). *ความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ป่วยที่มารับ บริการในคลินิกอดสุรา โรงพยาบาลพะเยา. วิทยานิพนธ์พยาบาล ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*

- ธัญญาลักษณ์ บุญลือ. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและพฤติกรรมการ
ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์วิทยา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.
- บัณฑิต ศรีไพศาล และคนอื่นๆ. (2549). รายงานสถานการณ์สุราประจำปี พ.ศ. 2553. นนทบุรี:
ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.).
- ปรียาพร ศุภสร. (2550). ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ
นักศึกษาระดับอุดมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์การศึกษ
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- พาสินี ยิ้มแย้ม. (2551). ความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อพระราชบัญญัติ
ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สกุรัตน์ อุษณาวรงค์ และคณะ. (2540). การศึกษาสภาพปัญหาการติดยาและสารเสพติดใน
จังหวัดขอนแก่น. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.